

Reviews and Anotations
Рецензии и анотации

УНИКАЛЕН ТРУД ЗА БОГОМИЛСТВОТО

Ерика Лазарова. (2013). Богомилско-катарската философия като живяна етика. Русе: Издателство „Авангард принт“.
ISBN: 9543371814, 9789543371815.

Огнян Стамболиев

„Богомилско-катарската философия като живяна етика“ без съмнение е книга, която заради научните си приноси и новаторски характер би трябвало да бъде преведена и представена в чужбина. В нея читателят ще открие отговор на много въпроси за етическата същност на дуалистичната ерес, за съзнателното оклеветяване на богомили и катарски, за „Църквата на Любовта“ и за Любовта като космическа същност, за егалитаризма и богатството като неистинско битие, за българския културен принос в Средновековна Европа, за волнодумието с катарски корени на Свети Франциск и за инквизицията като социално оръжие на враговете на свободната мисъл, но и като убежище на психопати – садисти, чието потиснато либидо ги прави особено усърдни в измъчване на жертвите. Бих казал, че това е един съвсем нов поглед към старата и обширна богомилска тема.

Авторката, **проф. д-р Ерика Лазарова**, изтъкнат наш културолог, която наскоро ни преоткри и творчеството на един голям и забравен българин, културфилософа и народопсихолога Найдено Шейтанов (1880 – 1970), е решила да докаже, че богомилството, а и по-късната му европейска проекция – катарството, се разгръщат като дълбоко нравствено учение и особен вид културно мисионерство, предполагащо в равна степен секуларизация на общественото съзнание и самовъзвисяване чрез пряко общуване с Бога,

добротворчество и любов към ближния. Разгледала го е като една етична светогледна система, която е едновременно хуманистична философия на равенството и култура на бунта срещу унижаващите човека социални порядки, която реално има шансовете да подготви по пътя на убеждението и ненасилието, на молитвата и свободния труд, на категоричното неприемане на злото и възвеличаване на индивидуалните усилия за себеусъвършенстване духовната матрица на нов тип хора и да се превърне в нов начин на мислене и световъзприемане с европейски измерения. Ерика Лазарова убедително защитава историческата истина, която напоследък се пренебрегва в Европа: българското богомилско учение поражда силни влияния в Средновековна Европа, особено в западната ѝ част.

Много интересна е тезата за „еретическото дисидентство“ на богомилиите и катарите, защитена от Ерика Лазарова. Тя убедително доказва, че това учение е изпреварило времето си. Нарича го „първа система на тотална социална критика“ и обръща специално внимание на факта, че обвинените за еретици всъщност осъзнават столетия преди Оскар Уайлд и Ерих Фром, че е важно не „да имаш“, а „да бъдеш“. Според авторката т.нар. „дисиденти на Средновековието“ са и „първите общественици в епохата след раждането на Христа, които издигат глас в защита на демократичните принципи, оспорвайки божествения произход на властта и привилегиите“. Близо осем века преди Великата френска революция от 1789 г. те защитават лозунга ѝ за равенство, братство и свобода от социалното потисничество, с което си спечелват омразата на светските и църковните господари и биват жестоко преследвани, затваряни, измъчвани, изгаряни на клада.

Върху впечатляваща с обема си библиография на български и на редица чужди езици проф. Ерика Лазарова е изградила един монументален, без съмнение, приносен труд. Може да се каже, че твърде успешно е защитила и трите си главни тези: 1) Богомилството като един от най-ценните и безспорни български приноси със световно историческо значение – за съжаление, напоследък некоректно оспорван от някои кръгове във Франция; 2) Тезата за богомилско-катарската философия като първата в света социално-критическа теория; 3) Ролята на духовността и на духовния фактор в историята, винаги свързан с проблема за нравствената трансформация на човечеството и обществото.

Книгата, която въпреки научния си характер, е достъпна и четивна, ще ни обогати с нови знания и идеи. Тук ще се изкуша да цитирам две изречения от нашия голям поет и драматург Стефан Цанев: „Идеите на богомилството са един ранен и наивен вариант на комунистическите идеи“ (от пиесата му „Процесът срещу богомилиите“) и: „Българското богомилство е не само храброст, но и саможертва, човеколюбие, висша интелигентност и пророческо прозрение“ („Български хроники“, 2006, С.).

AN UNIQUE WORK FOR BOGOMILISM

Erika Lazarova. (2013). Bogomilo-katarskata filosofiya kato zhiviyana etika. Ruse: Izdatelstvo „Avangard print“. ISBN: 9543371814, 9789543371815.

✉ **Mr. Ognian Stamboliev**

99, Borisova Str.

7012 Russe, Bulgaria

E-mail: ognianstamboliev@gmail.com